

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošiljanjem
na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrť leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravništvu v dijaškem
semenišču (Knaben-
seminar.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sobne naročnine.

Slovenski GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopis
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice, če
se natisne enkrat 8 kr.
dvakrat . . . 12 „
trikrat . . . 16 „

Vabilo na naročbo.

Ob konci leta uljudno vabimo vse do-
sedanje naročnike „Slov. Gospodarja“, da se zopet
naročijo za leto 1881 ter nam še skušajo novih
naročnikov pridobiti. Kdor ima s čim in hoče naše
podvetje podpirati z majhnim darom, naj pristopi
med deležnike tiskovnega društva, da se nadomestijo
tisti udje, ktere nam je smrt pobrala; dosedanje
deležnike pa prosimo, da nam še naprej zvesti osta-
nejo in tako mogoče storijo nadalješnje prilaganje
„Cerkvene priloge“. „Gospodarstvena priloga“ bode
se tudi l. 1881 prilagala od kmetijske družbe šta-
jerske. List bo torej donášal zopet dve prilogi —
gotovo je „Slov. Gospodar“ uže radi tega najcenejši
list, zelo primeren slovenskim kmetiskim ljudem.

Deležnina znaša za celo leto 5 fl.

Naročnina za celo leto 3 fl.

„ pol leta 1 fl. 60 kr.

„ četrť leta — 80 kr.

Naročnina se nam naj blagovoljno po poštnih
nakaznicah še ta mesec pošlje, da vemo, koliko naj
prve številke tiskati damo.

Napisi se naj napišejo razločno in kdor je
nov naročnik, naj to pristavi, dosedanjí pa naj
na nakaznico prilepijo tiskani napis ali vsaj šte-
vilo pristavijo, ki je na njih dosedanjem napisu.

Opravništvo „Slov. Gospodarja“.

Slovo staremu letu 1880.

Prešlo je zopet leto. Nikdar se nam ne vrne
nazaj. Zatonilo je v neizmernem morji skrivnostne
večnosti. Na tisoče in milijone ljudi preminolo
je iz tega sveta, a zopet na tisoče in milijone jih
se narodilo na ta svet. Koliko je prvih našlo
srečno večnost, to vé Bog sam in njegovi izvoljenci.
Kakšna bo osoda slednjih, to zna zopet samo Bog.
Sedanji rod je l. 1880 pozdravil z veseljem na-
dejajoč se, da bode boljše od pretečenih sedem-
desetnic. Ali niti polovice ni spolnilo, a v kljub temu
je se pa marsikaj v njem prigodilo, kar je važneje,
nego bi si kdo mislil. Prikazala so se znamenja,

katera merijo na bližajoče se velike premembe na
svetu. Človeštvo stoji vseskozi na pragu nove dobe!

Letina v celej Evropi ni bila ugodna. Toda
ravno to je tem bolj pozornost vseh mislečih ljudi
obrnilo na sicer pozabljeno, malo obrajtano, dasi
z denarnimi in krvnimi davki dovolj oskrbljeno,
ogromno večino poljedelskega prebivalstva, na
kmetški stan. Strah in groza spreletava evropske
državnike, ker vidijo, kako kmetški stan propada,
kako večina ljudi ubožava in množi število ne-
varnih nemaničev in rogovilnih socialistov. Od
Urala na Ruskem do zelenih livad na Irskem
otoku, od Švedije na severu do Grecije na jugu,
povsod pravijo: kmetški stan moramo pogina rešiti,
drugače je se bati najstrahovitnejših prevratov!
Pri nas v Avstriji sta najslavnejša državnik, grof
Hohenwart in baron Sennicy v državnih zborih
sprožila vprašanje: kako se naj poljedelskemu
prebivalstvu, kmetškemu stanu pomaga!

Slovenci smo gojili v sreci mnogovrstnih želja
v začetku l. 1880. Sedaj ob konci l. 1880 vemo,
da so zvečinoma ostale le — želje. Vendar pa
smemo reči, da smo znatno napredovali. Narodna
zavest se čudovito krepí. Kedaj je toliko mož,
toliko srenj zahtevalo slovensko uradovanje? Z
novim letom začneta izhajati 2 nova leposlovna
lista. Okolo vsakega je zbranih po 40 pisateljev.
Zraven tega pa ostanejo vsi listi: Slov. Narod,
Slovenec, Novice, Danica, Tovarš, Vrtec, Glasbenik,
vsi v Ljubljani, Edinost v Trstu, Soča v Gorici,
Priatelj v Celovci, Slov. Gospodar v Mariboru. To
kaže na veliko požrtvovalnost in potrebo pri slo-
venskem ljudstvu pa tudi na izredno številne k
delovanju probujene duševne sile. Res velikansk
napredek. Nekoliko let še in Slovenci bodemo na
slovenskih tleh na vse strani spoštovan slovenski
narod. Uže so svitli cesar na Kranjskem dali Slo-
venca kot svojega namestnika v deželi. Sloven-
skemu uradovanju je začetek storjen. Kar se je
pa letos pričelo, to bodemo nadaljevali. Naša žilava
vstrajnost, naša nevpogljiva pogumnost bo nam
dalje pomagala, da povsod obveljajo naše narodne
pravice! M-žje pa, ki tukaj neprestrašeno delajo,

ostajali bado narodu v hvaležnem spominu, kakor smo to letos videli, ko so Slovenci svečano obhajali spomin Kopitarjev in Stanko Vrazov!

V državnem zboru smo pričakovali rešilnih dejanj v gospodarstvenem in narodnem oziru. Upanje se nam ni dopolnilo. Vkljub temu pa smemo zadovoljni biti. Narodna-konservativna stranka je se v njem pod vodstvom grofa Hohenwarta vidno ukrepila. Odbila je vse napade liberalcev, to pa še v največjo sramoto in uničenje prevzete ove stranke. Stremajer in njegovi tovarši so morali zapustiti ministerske stole. Ravno sedaj so svitli cesar na predlog grofa Taaffeja v gosposko zbornico pozvali več gospodov, ki bodo tudi ondi nemško-liberalno stranko Schmerlingovo tiščali v menjšino. Tako so tedaj vse zapreke odpravljene in pot je vglajena za postarodajalstvo v prav avstrijskem, narodno-konservativnem smislu. V tem oziru je l. 1880 velevažno. Avstrija stoji na pragu nove, in ako Bog da in sreča junaška — boljše, srečnejše bodočnosti.

Nemški in romanski narodi kaj grdo preganjajo sv. katoliško Cerkvo, svojo največjo dobrotnico. V Bismarkovej Nemčiji, v Belgiji, na Francoskem, Italijanskem preseđa ljudem nebeski kruh božjih resnic in milostij, kateri lomi v tolkeje obilici sv. katoliška Cerkva. Zato pa propadajo ubogi ovi narodi v oblast Judov in freimaurerjev, ki strastno delajo na razkristijanjenje ljudi! Toda glejte čudo! V istem hipu, ko zapadni narodi evropski nehvaležno hrbet kažejo sv. Cerkvi, obrača se njeni najvišji pastir, rimski papež, k — Slovonom! Uže okrožnica papeža Leona XIII. o socialistih zavzela je ves svet, tudi slovanski tako, da je bila na povelje ruskega carja ljudstvu predčitana po razkolniških duhovnikih. Prav pretresla pa je ves velikanski narod slovanski okrožnica papeževa, v katerej je bil hvaležni spomin na slovanska apostola sv. Cirila in Metoda obnovljen in den 5. julija kot praznik veselnej Cerkvi ukazan. Slovanski škofje so se za okrožnico zahvalili, med njimi tudi jugoslovanski rodoljub, škof Strosmajer. Te dni so mu papež Leon XIII. doposlali po kardinalu Nini pismo. V njem pravijo vidni namestnik Kristusov na zemlji: „želimo pristrčno, da se med Slovani širi sv. katoliška vera. Slovani imajo bodočnost v Evropi pa tudi v Aziji veliko invažno nalogo. Upamo, da se bode usmiljeni Bog slovanskega rodú posluževal v večjo slavo svoje sv. Cerkve!“ Slovani so premagali in potlačili tatarsko, mongolsko in turško silo. Sedaj jih kliče najvišji pastir sv. katoliške Cerkve k sebi in na velikansko delo, da se pokristijanijo brezštevilni narodi širne Azije. Tudi v tem oziru stopili smo l. 1880 na prag čudovitej bodočnosti!

S tem sklene „Slov. Gospodar“ svoj 14. tečaj, izreka pristrčno zahvalo vsem podpornikom in dopisateljem ter želi vsem veselo novo leto!

Slovenec, posebno po mestih in trgih živim nekaj o štetji ljudij!

Kaj pomenja rubrika številnim polam vpisana: občeavni jezik (Umgangssprache)?

Pri štetji ljudstva bode moral vsak posamezen človek ali sam v številne pole zapisati kaki je njegov občeavni jezik ali „Umgangssprache“, ali pa dati vladnemu komisarju na to vprašanje pravi in resnični odgovor. Če bode vprašan Nемеc, kaki je njegov občeavni jezik, bode gotovo odgovoril da je to nemški jezik. Poljak poreče, da je poljski, Lah da je laški in mi Slovenci moramo vsakako podobno po resnici in pravici povedati, da je naš občeavni jezik, slovenski jezik. Na to moramo biti pozorni in tega ne smemo pozabiti posebno tam, kjer smo Slovenci ali v svojem poklici, bodi si v obrtniji ali v uradu, prisiljeni se poleg slovenskega jezika tudi nemškega posluževati. Tako se godi posebno v mestih in okrajih, kjer živimo z Nemci vkup, v krajih z nemškim in slovenskim prebivalstvom, tedaj tam, kder Nemci ne znajo slovenski in si mi Slovenci pomagamo z nemškim jezikom.

Ali vendar če smo se tudi posluževali nemškega jezika kedar- in kderkoli, ostanemo še vedno Slovenci, zato spadamo še vedno neprestano k našemu narodu slovenskemu in k narodnosti slovenski. In tedaj je naš slovenski jezik naš občeavni jezik. Naš materni jezik je naš slovenski jezik. In ta naš slovenski jezik zapišimo ali si ga dajmo zapisati od uradnih pooblaščenecv v popisne pole za naš občeavni jezik, za našo „Umgangssprache“.

To pravimo in navajamo zlasti našim slovenskim rojakom, kateri živijo med nemškim prebivalstvom zaradi resnice in svaritve, da bi se ne dali prevariti ali pregovoriti od kogar koli, ko bi kdo to poskušal. Po postavi je ostro prepovedano, da bi popisovavni komisar delal kak pritisk ali vplival na tistega, ktereга vpraša po njegovem občeavnem jeziku. Po tej zapovedi ove postave ima vsak izmed nas polno pravico svoj materni jezik oznaniti za svoj občeavni jezik.

Poglavitno pa mora vsak izmed nas že zaradi tega za svoj občeavni jezik pripoznati slovenski jezik, ker se bode po tem uradnem popisu ljudstva prihodnjič število določevalo: koliko, v katerem mestu ali katerem okraji živi Slovenec, kako je kde močna ktera narodnost. Zato se mi Slovenci pri popisovanji ljudstva ne samo moremo in smemo priznati k svojemu slovenskemu jeziku, ampak tudi moramo po svoji dolžnosti to storiti. Kajti, ko bi kde za svoj občeavni jezik, za svojo „Umgangssprache“ imenovali nemški jezik, bi s tem se izločili iz svojega slovenskega naroda in bi s tem prištevani bili k nemškej narodnosti. In kdo izmed nas bi